

Aratás

Ehhez az aratás és újra itt fekszenek előttünk Vojvodina különböző falvaiiak jelentései a munkáról, a bérről és a kenyér-harcról. A mag, amit learattak és kicsépeltek, már megindult szokásos útjára. A magtárak megteltek. Hatalmas slegpek úsznak le a folyókon, megrakott vonatok szállítják földünk terraését, iz-zadságos munka gyümölcsét messzi, ismeretlen világpiacok felé. Milliók és milliók eszrelnek hamarosan ismét gazdát, hatalmas tétékben indulhat meg megint a tózsdejáték és itthon, a piacról épp most hazafelé bandukoló kisparaszt, vagy munkás elszoruló szívvel számolgatja újra és újra a buzájáért kapott pénzt. Mit vegyen először? Melyik lyukat tömje be hamarabb? És hamarosan rájön arra, amire tavaly is rájött és tavaly előtt is és még sok-sok aratásnál rá fog jönni, hogy az embermilliók főtáplálé-kának verejtékes megmunkálása fejében nem keresett annyit, amennyi a jövő aratásig biztosíthatná kenyéréét.

★

Kezdjük a sort Scutával. A sentai kerület talán legmagya-rabb része Vojvodinának. Innen indult ki a gazdakör részéről kezdeményezett magyar testvéri összefogást hirdető mozgalom, melynek az ideai aratáson kellett volna igazán megvalósulnia. An-nakidején bővebben foglalkoztunk ezzel a kérdéssel (lásd HÍD 1939. 6. szám) és amennyire az — ottani munkatársaink segítségé-vel — lehetséges volt, rámutattunk a gazda és munkás összefogá-sáról fecsegők, különösen pedig A Nép, igazi szándékaira és az egész összefogás-mesterkedés valódi hátterére. Most mindezt csak a valóságból vett gyakorlati példával kell alátámasztanunk.

Mit tartottak be a sentai magyar nagygazdák az általuk fel-ajánlott aratási munkabér-tervezetből?

A munkabér-tervezet szerint az arató a termés tíz százalékát kapta volna kommencióval, vagy koszttal. És mit fizettek a la-pok által agyba-főbe dicsért földbirtokosok? Fizettek 11-ed részt koszttal. Ez fejenként 80.— dinár veszteséget jelent a munkások-nak. Egy 100 láncos gazdának ezek szerint a nyeresége csak az aratórészen 1600—2000 dinár. Ezt a nyereséget növeli azután a megígért és meg nem adott kommenciós rész, a munkásokkal dol-goztatott 1—2 napi robotmunka stb. Így árulják el és teszik lehe-tetlenné ők, az általuk fennen hirdetett testvéri összefogást.

Ezzel kapcsolatban ki kell térnünk arra is, hogy A Nép nem elégedett meg a sentai gazdakör kezdeményezésének agyondicsé-résével, hanem 1939. július 8.-i számában megjelent „Fogjon ösz-sze mezőgazdasági népünk” című cikkében még ennél is továb-b megy. Ebben a cikkben olvashatjuk:

„Össze kell fognia a munkásnak és munkadónak is. Helytelen és lelkiismeretlen munkát végeznek azok, akik a mezőgazdasági munkavállalót és munkaadót egymás ellen uszítják . . . Ne felejtse el a munkavállaló, a munkás, hogy hiába van magas napszambér akkor, ha az ipari cikkek ára még magasabb (tehát még magasabb napszambér mellett

is kevesebbet vehet napi keresetéből). Higgyék el, hogy a megterhelt mezőgazdasági munkaadónak sokszor egészen súlyos terhet jelent a munkabér . . . Munkabérét (a munkás) ne csak a munkaadó rovására emelje, hanem a nagyiparoséra is, mert az alacsony munkabérért az is felelős.“

Ez aztán meglepő. A Nép — úgy látszik — új módját fedezte fel az osztályharcnak. Mert ez is osztályharc, csak egy kicsit nyakatekert.

A sentai Kasziba János ezentúl ne Tóth Miklóstól követeljen jobb munkabért, hanem Tivar, Bata, esetleg a neki petroleumot eladó amerikai Standard Oil Co, vagy az angol cérnagyárosok, akik cérnával látják el, vagy hiányzó nadrággombját pótoló német acélgomb-gyárak ellen harcoljon az emberségesebb megélhetésért.

Vojvodina tisztára mezőgazdasági jellegű országrész. A földbirtokos közel van, a nagyiparos messze. Ha fordítva állana a helyzet A Nép bizonyosan azt hirdetné a munkásoknak, hogy a földbirtokos az oka minden rossznak, de soha sem azt, hogy mind a kettő. Egészen világos, hogy miért védelmezi a földbirtokosok érdekeit a földmunkásoktól igen messze eső nagyiparra túlva minden felelősséget. Tudja azt, hogy a nagyiparral szemben a mezők dolgozó népe a jelen körülmények között úgy sem támaszthat semmiféle követelést. Az ilyen összefogás hangoztatása veszedelmesen hasonlít az egy érdek, egy nép, egy párt, egy vezér elvet hirdető demagógiára. Az bizonyos, hogy ha ez sikerülne, A Nép és gárdája jelentős hasznot húzna belőle. Egy kis vállve-regetésért, egypár voksért érdemes volna sokezer ninestelen munkással megértetni azt, hogy az aratást esetleg csak csészáról szemléltető földbirtokossal a „nemzet közösségén belül közös mezőgazdasági érdekük“ is van.

De nézzük a népi összefogást a valóságban, más helyen is. Az aratási viszonyok máshol sem voltak kedvezőbbek. Kivételt egyedül Ada képez. Itt az aratás géprésszel tizedén történt, koszttal. Átaljában 120—150 kilógrammig adtak, de egyes helyeken 200—250 kg-ot is. „A robot minden évben csökken a folytonos bérharcok miatt — írják — de azért az idén is volt pár napi munka, vagy szénakaszálás, néhol a gyűjtése és behordása is. A cséplést a városi munkások a városban 4½ százalékért, a tanyákon koszttal 3½ százalékért végezték. A tanyai munkások, akik a városiakra nem akartak hallgatni, a tanyán koszttal 2½-ért, később 2¼ százalékért, meg ahogy a gépészek akarták.“ Adán nagyobb szabású mozgalom is volt. A cséplésnél 200—250 munkás sztrájkolt fél napot. Összetartásukon a munkaadók egysége megért s elfogadták a paritásos bizottság által megállapított árszabályt és ezt kollektív szerződésben le is rögzítették. Ez talán az egyetlen szerződés, amit az idén Vojvodinában kötöttek. A beérkezett jelentések szerint sehol másutt írásbeli megállapodást nem kötöttek. Ennek legfőbb oka az, hogy a szerződés megkötése 200.—dinarba kerül, amit a munkások nehezen nélkülöznek silány munkabéreik mellett.

Srbobranban csak átaljában arattak. 120—180 kg.-ot kaptak lánconként, koszt nélkül. Részre nem arattak. Robot sok helyen volt, hordásból, vagy muhar-kaszálásból állt. A cséplésnél 2.¼—3 százalékot fizettek, kosztot nem adtak. Néhány gépnél a munkások otthagyták a munkát, mert a jégvert búza mellett nem kereshettek volna semmit sem.

Teleskán az aratásért tizenegyed részt fizettek. A robot hordásból állt. Cséplésnél a kereset 3% koszt nélkül, de még ezt is mozgalommal vívhatták csak ki. A községben dolgozó hat gép közül ötnél volt bérmozgalom. A telecskai munkásoknak helyben csak 40 százaléka tudott elhelyezkedni. A többi más községekben, vagy járásokban talált munkát. A vidéken dolgozók jobban kerestek. Keresetük 750—1100 kg volt nyolc napos arató idő mellett, de ehhez még 5 napi robotot is szolgáltatottak. A cséplést ezek a munkások 2.60%-ért végezték.

Bezdanban szintén tizenegyedén arattak koszt nélkül. A cséplést 3%-ért végezték.

Sajánban holdanként 5 dinárt, 4 kg lisztet, ¼ kg szalonnát és a 11-ik keresztet kapták az aratásért. A robot hordásból állt. A cséplést koszt nélkül 4 százalékkért végezték. Itt csak részleges mozgalmak voltak.

Gornja Muzsla földmunkásai 80—85 kg.-ot kaptak holdanként az aratásban. A cséplést 4%-ért végezték és ezen felül 1.— dinárt kaptak métermázsánként koszt helyett.

Baranyában, a batinai járásban 60 kg.-ot fizettek lánconként az aratásért. 70—80 kg-t a dőlt búzáért. Ez a dárdai járásban 120—140 kg között váltakozott holdanként (itt ugyanis holdban számolnak). Ebben a járásban 25—30%-al jobb volt a kereslet, mint tavaly. Ez annak tudható be, hogy a szél által megdőlt búzát nem birták gépekkel learatni és az emberi munkaerőre nagy szükség volt, amit a munkások ki is használtak. A cséplést általában 2.¼ százalékkért végezték egész Baranyában.

Itt Vojvodina egyes részeiről közöltünk csak jelentéseket, a többi falvakon hasonló viszonyok között dolgoznak. Adát, habár közel esik Sentához csak azért vettük külön, mert ott a munkásság egységesebb magatartásával kivételes munkaviszonyokat teremtett meg.

★

A fentieket összegezve a földmunkásság keresete a következőképen alakul

Sentán egy kaszára 5—6 lánc jutott. Az átlag termés 14 métermázsa, a 6 láncon 84 méter termett. Ennek 11-ed része 762 kg. Mivel az arató maga fizeti marokverőjét, aki félrészt kap, keresete 5 mázsa. Ez pénzben 750.— dinár. A cséplésnél egy ember, ha 20 napot dolgozott, 10—11 métermázsát keresett. Pénzbeli értéke 1500—1650.— dinár. Egy munkás összkeresete tehát 28 napi munka után mintegy 2.400.— dinár. Ha tekintetbe vesszük hogy az aratásban és cséplésnél napi 15—16 órát dolgoznak, óránként csak 5.30 dinár jut. A cséplésnél azonban az aratómunkásoknak csak egy része dolgozhatott és így az átlagos földmunkás kereset ennél 30—40%-al kevesebb.

Srbobranban csak átaljában arattak. 120—180 kg.-ot kaptak lánconként, koszt nélkül. Részre nem arattak. Robot sok helyen volt, hordásból, vagy muhar-kaszálásból állt. A cséplésnél 2.¼—3 százalékot fizettek, kosztot nem adtak. Néhány gépnél a munkások otthagyták a munkát, mert a jégvert búza mellett nem kereshettek volna semmit sem.

Teleskán az aratásért tizenegyed részt fizettek. A robot hordásból állt. Cséplésnél a kereset 3% koszt nélkül, de még ezt is mozgalommal vívhatták csak ki. A községben dolgozó hat gép közül ötnél volt bérmozgalom. A telecskai munkásoknak helyben csak 40 százaléka tudott elhelyezkedni. A többi más községekben, vagy járásokban talált munkát. A vidéken dolgozók jobban kerestek. Keresetük 750—1100 kg volt nyolc napos arató idő mellett, de ehhez még 5 napi robotot is szolgáltatottak. A cséplést ezek a munkások 2.60%-ért végezték.

Bezdanban szintén tizenegyedén arattak koszt nélkül. A cséplést 3%-ért végezték.

Sajánban holdanként 5 dinárt, 4 kg lisztet, ¼ kg szalonnát és a 11-ik keresztet kapták az aratásért. A robot hordásból állt. A cséplést koszt nélkül 4 százalékkért végezték. Itt csak részleges mozgalmak voltak.

Gornja Muzsla földmunkásai 80—85 kg.-ot kaptak holdanként az aratásban. A cséplést 4%-ért végezték és ezen felül 1.— dinárt kaptak métermázsánként koszt helyett.

Baranyában, a batinai járásban 60 kg.-ot fizettek lánconként az aratásért. 70—80 kg-t a dőlt búzáért. Ez a dárдай járásban 120—140 kg között váltakozott holdanként (itt ugyanis holdban számolnak). Ebben a járásban 25—30%-al jobb volt a kereslet, mint tavaly. Ez annak tudható be, hogy a szél által megdőlt búzát nem birták gépekkel learatni és az emberi munkaerőre nagy szükség volt, amit a munkások ki is használtak. A cséplést általában 2.¼ százalékkért végezték egész Baranyában.

Itt Vojvodina egyes részeiről közöltünk csak jelentéseket, a többi falvakon hasonló viszonyok között dolgoznak. Adát, habár közel esik Sentához csak azért vettük külön, mert ott a munkásság egységesebb magatartásával kivételes munkaviszonyokat teremtett meg.

★

A fentieket összegezve a földmunkásság keresete a következőképen alakul

Sentán egy kaszára 5—6 lánc jutott. Az átlag termés 14 métermázsa, a 6 láncon 84 méter termett. Ennek 11-ed része 762 kg. Mivel az arató maga fizeti marokverőjét, aki félrészt kap, keresete 5 mázsa. Ez pénzben 750.— dinár. A cséplésnél egy ember, ha 20 napot dolgozott, 10—11 métermázsát keresett. Pénzbeli értéke 1500—1650.— dinár. Egy munkás összkeresete tehát 28 napi munka után mintegy 2.400.— dinár. Ha tekintetbe vesszük hogy az aratásban és cséplésnél napi 15—16 órát dolgoznak, óránként csak 5.30 dinár jut. A cséplésnél azonban az aratómunkásoknak csak egy része dolgozhatott és így az átlagos földmunkás kereset ennél 30—40%-al kevesebb.

Adán a kereseti lehetőségek valamivel jobbak voltak. Az aratásnál $5\frac{1}{2}$ – $6\frac{1}{2}$ métermázsa, a cséplésnél $12\frac{1}{2}$ métermázsa jutott egyre, ami pénzben kb. 300.— dinár többletet jelent, a sentaiakkal szemben.

Srbobranban az aratásnál egy arató keresete 460 kg, a cséplésnél 12 métermázsa. Telecskán a jövedelem az aratásnál 3–5, a cséplésnél 6–8 métermázsa. Bezdánban hasonló a helyzet. Gornja Muzslán az aratásnál 330 kg-ot, a cséplésnél 6–8 métermázsat keresett egy ember. Baranyában a kereset 20–30%al volt gyengébb, mint Sentán.

Ha kiindulási pontnak a sentai kerület aratási eredményeit vesszük és ehhez hasonlítjuk a többi kerületekét, akkor egy munkás keresete átlagban 1500–1700 — dinár között mozog. Ehhez hozzájárul még két napi robot munka, amit a jövedelem értékét 100–140 dinárral csökkenti.

Szakács Gábor

A keselyű és a sólyom

A keselyű odatelepszik a sólyom fészkére és azt mondja:

— Jogomnál fogva felhívlak, hallgass meg engem!

— Mit akarsz? — kérdi a sólyom.

— Megölni téged és felfalni húsodat.

— Miért akarod vesztemet?

— Az én fészkeim túlságosan szűk nekem, — válaszol a keselyű, — és szükségem van a tiedre, hogy elhelyezzem fiókáimat. Azonkívül a te ittléted lehetetlenné teszi keselyűpolitikámat. Továbbá te más nyelven beszélsz, mint én, és általában nem szeretsz engem.

— Én azon a nyelven beszélek, amelyet Isten adott nekem, — válaszolt a sólyom. — És ami az érzelmeimet illeti, nem mondanád meg, miért szeresselek?

— Ez nem tartozik a dologra. Csak azt tudom, hogy jogom van megölni és felfalni azokat, akik nem szeretnek engem.

— És ha szeretnélek, akkor nem ölnél meg?

— Ha szeretnél, önként átengednéd nekem a fészkeidet és ellenmondás nélkül beleegyeznél abba, hogy felfaljalak, hogy meghízzak és súlyban gyarapodjak.

— Eszerint nincs mód számomra, hogy elkerüljem vesztemet?

— Őszintén szólva, nincs, — válaszolt a keselyű. — De ha feláldozod magadat értem, ez nagy megtiszteltetés volna neked.

A sólyom egy pillanatig elgondolkozott és aztán így szólt:

— Jőjjön, aminek jönnie kell; de mégis mondd meg, drága barátom, ki tanított erre a gondolkozásmódra?

— Hát nem tudod, te tökfilkó, — válaszolt a keselyű, — hogy két évig a berlini állatkertben nevelkedtem?

— Óh, ha így van, — válaszolt a sólyom, — akkor értem, hogy csak Istentől és saját csőröm élességétől várhatok segítséget.

Sienkiewicz Henrik (1902)